

Rama IX Art Museum Foundation

มหกรรมศิลปกรรม
16 ศิลปินชั้นเยี่ยมแห่งชาติ

พ.ศ. 2492-2525

THE 16 GREAT NATIONAL
ARTISTS EXPOSITION

A.D. 1949-1982

Rama IX Art Museum Foundation

มหรรรรมศิลปกรรม
16 ศิลปินชั้นเยี่ยมแห่งชาติ
พ.ศ. 2492-2525
THE 16 GREAT NATIONAL
ARTISTS EXPOSITION
A.D. 1949-1982

3-26 เมษายน 2535 April 3-26, 1992
ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ The National Gallery, Chao-fa Road
ถนนเจ้าฟ้า กรุงเทพฯ Bangkok Thailand

จัดการ "มหรรรรมศิลปกรรม 16 ศิลปินชั้นเยี่ยมแห่งชาติ"
ขึ้นเนื่องในวาระครบรอบวันเกิด 100 ปี ศาสตราจารย์ ศิลป พีระศรี
วันที่ 15 กันยายน พุทธศักราช 2535

การที่ทางราชการได้จัดงานแสดงศิลปกรรมแห่งชาติเป็นงานประจำปี และในปีนี้ได้คัดเลือกงานศิลปะทุกประเภทเข้าแสดง เพื่อตุงรักษาศิลปะของชาติให้ถาวรและก้าวหน้ายิ่งขึ้นนั้น เป็นการสมควรอย่างยิ่ง

ศิลปะของไทยเจริญรุ่งเรืองมาแต่โบราณกาล บรรพบุรุษของเราได้พยายามค้นคว้าประดิษฐ์ขึ้นด้วยความประณีตบรรจงเป็นที่ยกย่องสืบต่อมาจนทุกวันนี้ จึงขอให้ศิลปินทั้งหลายรักษาสัจอันมีค่านี้ไว้ และช่วยกันเสริมสร้างงานด้านนี้ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ศิลปกรรมเป็นการแสดงออกถึงจิตใจของชาติ ฉะนั้น ผู้ที่เป็นศิลปินไม่ว่าในประเภทใด จึงควรรักษาความศึกษาหาความรู้ให้กว้างขวาง เพื่อที่จะได้สามารถแสดงจิตใจนั้นได้ดี

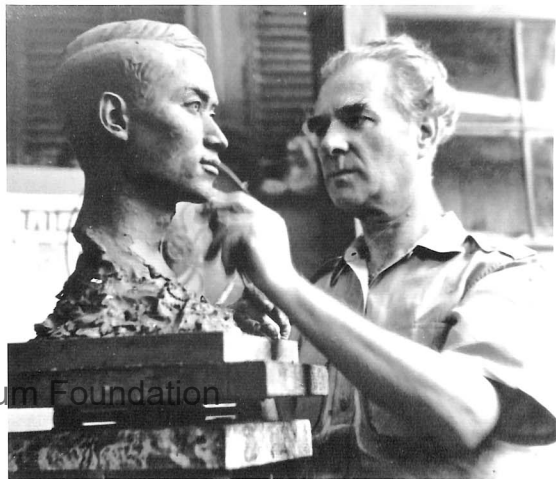

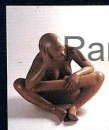
Rama IX Art Museum Foundation

ศิลปะเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ซึ่งจากศิลปะนั่นเอง วัฒนธรรมของ
คนเราได้ถูกถ่ายทอดไปสู่ชนชาติอื่นๆ และอนุชนในชาติของเรา จากศิลปะ
เท่านั้นที่เราอาจวินิจฉัยความเจริญทางจิตใจของคนเราได้ กรุงโรมยังไม่สิ้นชื่อ
เพราะมีงานศิลปกรรมเป็นอนุสรณ์ เช่นเดียวกับประเทศกรีซ ศิลปะสุโขทัย
เป็นสิ่งที่ชูเกียรติคุณของชาติไทย เช่นเดียวกับประเทศกัมพูชาที่ยังไม่สูญสิ้น
ไป เพราะมีทวารวดีอันมหัศจรรย์ให้เห็นอยู่

ชีวิตสลาย อาณาจักรพินาศ ผลประโยชน์ของบุคคลมลายหายสิ้นไป
แต่ศิลปะเท่านั้นที่ยังคงเหลือเป็นพยานแห่งความเป็นอัจฉริยะของมนุษย์อยู่
ตลอดกาล

Rama IX Art Museum Foundation

สารบัญ

สารจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร.....	8
สารจากอธิบดีกรมศิลปากร.....	9
สารจากประธานอนุกรรมการฝ่ายหาทุนฯ.....	10
สารจากประธานกรรมการดำเนินงาน.....	11
สารจากประธานอนุกรรมการการจัดทำมูลนิธิฯ.....	12
พินิจและทัศนะการได้รับยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติ.....	13
คำตอบศิลปินเขียนที่ได้รับใบการยกย่องจากคณะที่ 1-16.....	14
รายชื่อศิลปินที่ได้รับรางวัลแห่งชาติครั้งที่ 1-28.....	18
การคัดเลือกปราชญ์แห่งชาติครั้งที่ 1-37 (พ.ศ. 2492-2534).....	28
บทวิจารณ์ นิเวศน์และรางวัลเกียรติยศของศิลปินเขียนแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1-16.....	30
คำกล่าวของคณะกรรมการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ ประจำปี 2535.....	164

Rama IX Art Museum Foundation

สารจาก อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

ศาสตราจารย์ ศิลป พีระศรี ผู้ริเริ่มก่อตั้งมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นผู้วางรากฐานศิลปกรรมร่วมสมัยในประเทศไทย เป็นประติมากรที่ได้สร้างสรรค์งานศิลปะอันได้แก่นุสาวรีย์สำคัญ ๆ ของประเทศไทยเป็นจำนวนมาก เป็นนักวิชาการที่ได้เขียนตำราที่มีคุณค่าและประโยชน์ทางการศึกษาศิลปะเป็นที่แพร่หลายในวงการศิลปะ เป็นครูตัวอย่างที่ศิษย์ทุกคนกล่าวขานถึงด้วยความรักเคารพบูชาและชื่นชม มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ตระหนักถึงความสำคัญของท่านในฐานะปณิธานุศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยได้จัดให้มีงานวันศิลป พีระศรี ขึ้นในวันที่ 15 กันยายน ของทุกปีซึ่งตรงกับวันเกิดของท่าน

ในวันที่ 15 กันยายน 2535 นี้ จะเป็นโอกาสครบรอบอายุ 100 ปี ของ ศาสตราจารย์ ศิลป พีระศรี ดังนั้น ในปี 2535 นี้ มหาวิทยาลัยศิลปากรร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมศิลปากร สถาบันต่าง ๆ และสมาคมนักศึกษาเก่ามหาวิทยาลัยศิลปากร จึงได้จัดเตรียมโครงการหลายโครงการเพื่อเฉลิมฉลอง เช่น การจัดนิทรรศการศิลปกรรมต่าง ๆ การจัดพิมพ์เอกสารชีวิตและผลงานด้านต่าง ๆ ของท่าน การจัดประชุมและสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับศิลปะ การจัดทำตราไปรษณียากร เป็นต้น ทั้งนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงความรักและชื่นชม และเผยแพร่เกียรติคุณของท่าน ศาสตราจารย์ ศิลป พีระศรี ให้เป็นที่ประจักษ์กันโดยทั่วไป

โครงการกรมศิลปากร ปี 16 ศิลปินชั้นเยี่ยมแห่งชาติ เป็นโครงการหนึ่งในบรรดาโครงการทั้งหลายที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ท่านศาสตราจารย์ ศิลป พีระศรี ได้ริเริ่มงานแสดงศิลปกรรมแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เมื่อ พ.ศ.2492 ต่อมามหาวิทยาลัยศิลปากรได้เป็นผู้ดำเนินการจัดการประกวดและจัดแสดงศิลปกรรมแห่งชาติสืบต่อมาทุกปี จนถึงปัจจุบันนี้รวมได้ 37 ครั้ง

การจัดให้มี "ศิลปินชั้นเยี่ยมแห่งชาติ" ถือได้ว่าเป็นนโยบายหนึ่งของศาสตราจารย์ ศิลป พีระศรี ที่ต้องการยกระดับความสามารถในการสร้างสรรค์งานศิลปะของคนไทยให้ทัดเทียมกับนานาชาติประเทศ และถือได้ว่า "ศิลปินชั้นเยี่ยมแห่งชาติ" 16 ท่าน" นี้ เป็นสิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความป็นเลิศทางการสร้างสรรค์ศิลปะของศิลปินในชาติ โครงการนิทรรศการ "กรมศิลปกรรม 16 ศิลปินชั้นเยี่ยมแห่งชาติ" นี้จะจัดแสดงผลงานทั้งเก่าและใหม่ของศิลปินผู้ซึ่งเคยได้ริเริ่มวางไว้ในวงการประติมากรรมและจิตรกรรมในอดีตกาลที่ผ่านมา และได้รับการยกย่องเป็นศิลปินชั้นเยี่ยมแห่งชาติ เงินรายได้จากการจัดกิจกรรมนี้จะนำเข้ากองทุน "100 ปี ศาสตราจารย์ ศิลป พีระศรี" เพื่ออนาคตของมวลมนุษยชนในการศึกษาด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ

เพื่อเป็นการระลึกถึงศาสตราจารย์ ศิลป พีระศรี และมหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยได้ทราบบังคมทูลอัญเชิญ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดนิทรรศการดังกล่าว ทรงรับเชิญเสด็จ ในวันที่ 3 เมษายน 2535 เวลา 14.00 น. จึงนับเป็นเกียรติและเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้นแก่กระทรวงวัฒนธรรมที่สุดที่ได้สำหรับศาสตราจารย์ ศิลป พีระศรี และมหาวิทยาลัยศิลปากร

(รองศาสตราจารย์ ไชยพร ศรีอุบล)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

สารจาก อธิบดีกรมศิลปากร

กรมศิลปากรมีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้ร่วมกับมหาวิทยาลัยศิลปากร จัดนิทรรศการพิเศษ "กรมวัฒนธรรม 16 ศิลปินชั้นเยี่ยมแห่งชาติ" ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ระหว่างวันที่ 3-26 เมษายน 2535 เนื่องในโอกาสครบรอบร้อยปีวันเกิดท่านศาสตราจารย์ ศิลป พีระศรี 15 กันยายน 2535

การจัดนิทรรศการศิลปะในครั้งนี้ นับว่าเป็นการสมควรยิ่ง ทั้งนี้เพราะท่านศาสตราจารย์ ศิลป พีระศรี เป็นผู้มีความสำคัญต่อวงการศิลปะสมัยใหม่ของไทยเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ท่านเป็นผู้ที่ผู้ริเริ่มสร้างสรรค์งานศิลปะสำคัญให้เป็นที่ปรากฏหลายต่อหลายชิ้น อาทิเช่น พระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว อนุสาวรีย์ท้าวสุทนต์ พระบรมราชานุสรณ์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และผลงานอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก และยังเป็นผู้วางรากฐานการศึกษาศิลปะอย่างเป็นระบบอีกด้วย โดยได้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยศิลปากรขึ้น ซึ่งได้พัฒนามาจนถึงปัจจุบัน และได้ผลิตศิลปินชั้นเยี่ยมของชาติมาแล้วหลายคน

นับว่ากรมศิลปากรได้มีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงผลการริเริ่มงานทางศิลปะสมัยใหม่ของไทยโดยท่านศาสตราจารย์ ศิลป พีระศรี ได้เป็นอย่างดี อันเป็นการเผยแพร่เกียรติคุณของท่านให้เป็นที่ยอมรับและประจักษ์แล้ว ยังจะเป็นการเผยแพร่ผลงานของศิลปินชั้นเยี่ยมแห่งชาติที่เป็นหน้าที่หนึ่งของกรมศิลปากรอีกด้วย

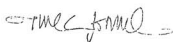
กรมศิลปากร โดยขอแสดงความยินดีต่อท่านศาสตราจารย์ ศิลป พีระศรี มา ณ โอกาสนี้ ก็ขอให้กรมศิลปากรประสบความสำเร็จดังปรารถนาในทุกประการ

(นายสุวพันธุ์ รัตนบุรี)
อธิบดีกรมศิลปากร

สารจาก ประธานอนุกรรมการ ฝ่ายหาทุนฯ

ในวันที่ 15 กันยายน 2535 นี้ เป็นวันครบรอบ 100 ปีเกิด ของ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ผู้วางรากฐาน การศึกษาศิลปะร่วมสมัยของไทย และผู้ริเริ่มก่อตั้งมหาวิทยาลัย ศิลปากร มหาวิทยาลัยได้กำหนดจัดโครงการกิจกรรมทาง วิชาการต่าง ๆ เพื่อรำลึกถึงท่านอาจารย์ และในโอกาสนี้ มหาวิทยาลัยฯ มีโครงการจัดตั้ง "กองทุน 100 ปี ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี" เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนด้านศิลปะ ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศ โครงการ "มหาวิทยาลัยร่วมสมัยแห่งประเทศไทย" เป็นกิจกรรมหนึ่ง ที่ มหาวิทยาลัยร่วมสมัยแห่งประเทศไทย จัดขึ้นเพื่อ หารายได้จัดตั้ง "กองทุน 100 ปี ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี" โดยได้รับอนุเคราะห์จากศิลปินชั้นนำแห่งประเทศไทย 16 ท่าน ซึ่งนอกจากวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์ ที่จะเผยแพร่เกียรติคุณของศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี ผู้มี ผลงานดีเด่นด้านศิลปะให้เป็นที่ยอมรับแก่ประชาชนทั่วไป และเผยแพร่ผลงานศิลปกรรมของ 16 ศิลปินชั้นนำแห่งประเทศไทย ซึ่งรวมถึงเป็นศิษย์ของ ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี เป็น ส่วนใหญ่ นับว่าเป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้และมรดก ทางปัญญาด้านศิลปะจาก ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี ผู้ริเริ่ม ศิลปะร่วมสมัยของไทย

(รองศาสตราจารย์ ศวรงค์ ใจบุญสมภาร)
ประธานอนุกรรมการฝ่ายหาทุนฯ

สารจาก ประธานกรรมการดำเนินงาน

งานศิลปะทุกประเภทนั้นศิลปินผู้สร้างย่อมมีจุดมุ่งหมาย ตรงกันประการหนึ่ง คือ ต้องการให้เป็นที่ยอมรับ และผลงาน เหล่านั้นจะเป็นที่ยอมรับก็ต่อเมื่อมีการนำออกจัดแสดง ซึ่ง ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ศิลปินจากแดนไกล ผู้มีชาติกำเนิด จากเมืองฟลอเรนซ์ ประเทศอิตาลี ได้เป็นผู้ริเริ่มให้มีการจัด แสดง "งานศิลปกรรมแห่งชาติ" ขึ้น ท่านได้รับการคัดเลือกให้ เข้ามาเริ่มงานประติมากรรมสมัยใหม่ ในราชสำนักแต่ครั้ง รัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และในที่สุด ได้ริเริ่มให้มีสถานศึกษาด้านศิลปะเป็นครั้งแรก จาก โรงเรียนประติมากรรมแล้วพัฒนาต่อถึงเป็นสถาบัน ขึ้นอุดมศิลป์ คือ มหาวิทยาลัยศิลปากรจนทุกวันนี้

การที่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ริเริ่มให้มีการจัดแสดง "งานศิลปกรรมแห่งชาติ" ขึ้น เป็นโอกาสให้ศิลปินได้นำ ผลงานออกแสดงประจักษ์ ตามแบบอย่างอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ที่กัน ทัวไว้ในมหาอารยประเทศ เป็นขวัญเป็นกำลังใจให้เกิดความศึ ความพยายาม สร้างสรรค์ผลงานที่ดีและมีเป้าหมาย การได้ เป็น "ศิลปินชั้นนำแห่งชาติ" เป็นบำเหน็จแห่งความสามารถ และเป็นความภาคภูมิใจสำหรับเหล่าศิลปินโดยทั่วไปด้วย นับจากปีแรกจัดครั้งแรก จนถึงปัจจุบันนี้ เป็นปีที่นำ ยินดีว่าได้มี "ศิลปินชั้นนำแห่งชาติ" ในการศิลปะแล้วถึง 16 ท่าน แบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ คือ ประเภทจิตรกรรม 7 ท่าน ประเภทประติมากรรม 3 ท่าน ประเภทภาพพิมพ์ 4 ท่าน ประเภทดนตรีแผนศิลป์ 1 ท่าน และประเภทศิลปะประยุกต์ 1 ท่าน ผลงานศิลปกรรมประเภทต่าง ๆ ที่ "ศิลปินชั้นนำแห่งชาติ" สร้างสรรค์ไว้ทั้งหมดเหล่านี้จะได้นำมาจัดแสดงเพื่อความเป็นชม และเพื่อประโยชน์การศึกษา สำหรับอนุชนรุ่นหลังว่า ผลงานศิลปะในอดีตที่ศิลปินผู้สร้างกว่าจะทำงานมาถึงระดับนี้ ได้ดังนี้ ต้องพัฒนาและบากบั่นเพื่อไว้ และเหนืออื่นใดผลงาน เหล่านี้จะเปรียบเสมือนสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติที่ฝากไว้ เป็นความภาคภูมิใจของคนไทยร่วมกันสืบไป

เพื่อเป็นการรำลึกและเพื่อเป็นสิ่งแสดงกตเวทิตา แต่ท่าน ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ผู้มีอุปการะคุณ ริเริ่มปลูกฝังการ ศึกษาศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย ในโอกาสครบรอบวันเกิด ท่านบวช 100 ปี ในวันที่ 15 กันยายน พุทธศักราช 2535 นี้ มหาวิทยาลัยศิลปกร่วมกับกรมศิลปากรและสถาบัน ต่าง ๆ จึงได้ร่วมมือร่วมใจกันจัดงาน "100 ปีศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี" ขึ้นเพื่อถวายเป็นราชกุศล ซึ่งกำหนดให้มีการจัดต่าง ๆ

หลายโครงการด้วยกัน โครงการที่สำคัญโครงการหนึ่ง ก็คือ "โครงการจัดตั้งกองทุน 100 ปี ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี" ซึ่งเป็นที่มาของความศึริเริ่มแห่งการจ้างแสดง "มหกรรม ศิลปกรรม 16 ศิลปินชั้นนำแห่งประเทศไทย" นั่นเอง

งาน "มหกรรมศิลปกรรม 16 ศิลปินชั้นนำแห่งประเทศไทย" ครั้งนี้นับเป็นงานแสดงศิลปกรรมครั้งสำคัญในวงการศิลปะ ของประเทศไทย ซึ่งนอกจากเป้าหมายเพื่อศึศิลปะ อันเป็น ความคิดที่ท่านศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีได้ริเริ่มไว้แล้ว จุด ประสงค์อีกประการหนึ่งก็คือ เพื่อถึบทอดความรู้และความ ตั้งใจของท่าน ที่จะเห็นศิลปินไทยมีความสามารถทำงาน สร้างงานศิลปะได้อย่างเช่นบรรพชนได้เคยกระทำไว้เป็นความ ยิ่งใหญ่ในอดีตได้สืบไป ทั้งนี้โดยอาศัย "กองทุน 100 ปี ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี" เป็นสิ่งสนับสนุนให้แก่ผู้ศึนา ศิลปะทั้งประเทศ ทั้งในสถาบันการศึกษาและประชาชนผู้ ไม่จำกัดงานศิลปะโดยทั่วไปด้วย

ในงาน "มหกรรมศิลปกรรม 16 ศิลปินชั้นนำแห่งประเทศไทย" นี้ ได้กำหนดให้มีการจัดหาทุนเข้ากองทุนฯ ดังกล่าวไว้หลาย ประการ เช่น เปิดโอกาสให้สถาบันทั้งรัฐและเอกชน ตลอดจน บุคคลทั่วไปมีโอกาสซื้อผลงานมีชื่อศิลปินชั้นนำแห่งประเทศไทย ทั้ง งานชุดที่ได้รับรางวัลและงานที่สร้างขึ้นใหม่ มอบกองทุนนี้ ได้โดยลพางานชุดที่ได้รับรางวัลดังกล่าวเป็นงานซึ่งได้รับอนุญาต จากทางาศิลปินและศิลปินให้ทำซ้ำบนผลงานชิ้นเยี่ยมออก จำหน่าย เพื่อนำรายได้เข้ากองทุนฯ อีกส่วนหนึ่งด้วย

คณะกรรมการจัดงาน "มหกรรมศิลปกรรม 16 ศิลปิน ชื่นยืมแห่งชาติ" ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยศิลปากร กรมศิลปากร ทางยผู้เป็นเจ้าของผลงาน ตลอดจนศิลปินชั้นนำแห่งประเทศไทย ทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมืองานดังกล่าวสำเร็จลุล่วงด้วยดี ซึ่งพวกเราทั้งหลายต่างยินดีร่วมกันที่ได้ทำหน้าที่ของศึย ท่านศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ที่มุ่งหวังให้ "ศิลปะยืนยาว" บนผืนดินนี้ชั่วกาลนานแม้ "ชีวิตจะสั้น" ก็ตาม

(นายชานนท์ วัฒนกุล)
ประธานกรรมการดำเนินงาน

Rama IX Art Museum Foundation

สารจาก ประธานอนุกรรมการ การจัดทำสู่จิตสำนึก

ในโอกาสครบรอบ 100 ปีของศาสตราจารย์ศิลป์
พระศรี ทางมหาวิทยาลัยศิลปากรได้แต่งตั้งกรรมการ
อนุกรรมการคณะต่างๆ เพื่อจัดการระดมความคิดของนัก
ดังกล่าวจัดแสดงผลงานที่ได้รับรางวัลของศิลปินชั้นเยี่ยมนี้
ก็เป็นส่วนหนึ่งในโอกาสดังกล่าว

ศิลปินชั้นเยี่ยม คือ ผู้มีผลงานที่ได้รับรางวัลจากการ
ประกวดศิลปกรรมแห่งชาติซึ่งจัดขึ้นปีละครั้ง โดยได้รับ
ประกาศนียบัตรเหรียญทองรวม 3 ครั้ง หรือ 2 ครั้งโดยรวม
กับประกาศนียบัตรเหรียญเงินอีก 2 ครั้งในสาขาใดๆ ตั้ง
สาขาจิตรกรรม ประติมากรรมหรือภาพพิมพ์ เป็นต้น

นับตั้งแต่ศาสตราจารย์ศิลป์ พระศรี ผู้ซึ่งเริ่มจัดให้
มีการประกวดศิลปกรรมแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรกในปีพ.ศ. 2492
มาจนถึงปัจจุบันรวม 37 ครั้ง (บางปีบางวันไม่มีการจัดงาน)
มีผู้ได้รับเกียรตินิยมศิลปินชั้นเยี่ยมรวม 16 คน แยกเป็น
ประเภทจิตรกรรม 6 คน ประติมากรรม 4 คน ภาพพิมพ์
4 คน และประยุกตศิลป์ มณฑลศิลป์ อีกประเภทละ 1 คน
สำหรับรอบประเภทหลังนี้ ไม่รวมอยู่ในการประกวดศิลปกรรม
แห่งชาตินับตั้งแต่ครั้งที่ 15 ประจำปีพ.ศ. 2507 เป็นต้นมา

ผลงานทุกชิ้นที่ได้รับประกาศนียบัตรเหรียญทอง หรือ
เหรียญเงินจากการประกวดศิลปกรรมแห่งชาติแต่ละปี ของ
บรรดาศิลปินชั้นเยี่ยมแต่ละคน ที่รวบรวมมาจัดแสดงในครั้งนี้
หลายชิ้นเป็นสมบัติของกรมศิลปากร บางชิ้นเป็นสมบัติของ
มหาวิทยาลัยศิลปากร บ้างก็เป็นสมบัติส่วนตัวของศิลปิน
หรือของครอบครัวที่เก็บรักษาไว้ และบางชิ้นที่ติดตามไม่ได้
ต้องใช้มาตรการพิเศษสำหรับการจัดแสดงในครั้งนี้ อนึ่ง การ

ค้นหาหลักฐานเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของผลงานบางชิ้น
และเกี่ยวกับศิลปินผู้สร้างบางคนซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้วซึ่งมี
ปัญหายุ่งยากพอสมควร นับเป็นอุปสรรคที่ทำให้เกิดสำนึกถึง
การดูแลรักษา การรวบรวมหลักฐานที่จะต้องมีการที่
รัดกุม และเป็นระบบยิ่งขึ้น

จากการรวบรวมผลงานที่มีความหมายต่อวงการศิลปะ
ร่วมสมัยในครั้งนี้ ช่วยให้การพัฒนาก้าวหน้าด้านแนว
ความคิด ทิศทางด้านความงาม และการแสดงออกที่ผ่าน
วัสดุที่เลือกสรรมาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับช่วงเวลาของสังคมที่มี
การปรับเปลี่ยนมาเป็นลำดับจนถึงปัจจุบัน ดังจะพิจารณาได้
จากจำนวนศิลปินชั้นเยี่ยม 16 คน ซึ่งแบ่งออกได้ 2 กลุ่ม
กลุ่มแรกได้รับเกียรติเป็นศิลปินชั้นเยี่ยมอยู่ในระหว่าง

พ.ศ. 2494-2505 กลุ่มหลังตั้งแต่พ.ศ. 2522 ลงมา ช่วงเวลา
16 ปีที่ห่างกันระหว่างผลงานของศิลปินชั้นเยี่ยมกลุ่มแรก
กับกลุ่มหลัง มีความแตกต่างที่ชัดเจน ผลงานของศิลปิน
ชั้นเยี่ยมกลุ่มแรกแสดงถึงการเข้าสู่มาตรฐานสากล และมี
พัฒนาการมาอย่างรวดเร็วจนเป็นลำดับ ส่วนผลงานของกลุ่มหลัง
สะท้อนถึงความหลากหลายร่วมไปกับความเจริญอย่างเร่งรีบ
ของสังคมชาวกรุงเทพฯ เมื่อช่วงเวลาที่ทางประวัติศาสตร์ สังคม

ทางเมืองผลงานเหล่านี้ด้วยที่สะท้อนทางประวัติศาสตร์ สังคม
ผลงานเหล่านี้คือข้อมูลส่วนสำคัญสำหรับการศิลปกรรม
ร่วมสมัยของไทย เป็นมรดกของเมืองและชาติที่ผ่าน
ความงาม ผลงานศิลปะที่มีมาตรฐานเหล่านี้ย่อมเป็นแล้ว
เพิ่มเติมความพอใจส่วนตัวของผู้ชมได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ไม่
นับว่าผู้ชมได้เพียงความบันเทิงกับทัศนะ และวิธีการแสดงออก
ของศิลปินชั้นเยี่ยมเหล่านี้ โดยผ่านทางผลงานแต่ละชิ้นของ
เขาอย่างใกล้ชิด ที่ถึงอย่างที่เราไม่เคยมีโอกาสนี้เช่น
มาก่อน

เพื่อให้การจัดแสดงผลงานนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นักศึกษา
ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาจิตรกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหา
วิทยาลัยศิลปากร ทั้งที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาและที่เพิ่ง
จบไปได้อาสาช่วยจัดทำสู่จิตสำนึก โดยรวบรวมข้อมูลและ
เขียนบทความแสดงความคิดเห็นต่อผลงานที่นำมาจัดแสดง
ในครั้งนี้ด้วย

สันติ เอื้อสุขุม

ประธานอนุกรรมการจัดทำสู่จิตสำนึก

หลักการให้การได้รับยกย่อง ให้เป็นศิลปินชั้นเยี่ยม

ศิลปินชั้นเยี่ยม จุดมุ่งหมายของการแสดงศิลปกรรม
แห่งชาติก็เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความสนใจชื่นชมใน
งานศิลปะปัจจุบัน และกระตุ้นเตือนให้ศิลปินไทยได้พยายาม
แข่งขันกันสร้างงานศิลปะให้ประณีตยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นภาระแสดงถึง
วัฒนธรรมอันสูงส่งของชาติสืบไปในอนาคต และเพื่อให้ได้มา
ซึ่งศิลปินชั้นเยี่ยม คณะกรรมการจึงได้กำหนดให้รางวัล
ดังกล่าวเป็นประจำปี

ศิลปินผู้ได้รับประกาศนียบัตรเกียรติยศเหรียญทอง
ครบ 3 ครั้ง หรือได้รับประกาศนียบัตรเกียรติยศ
เหรียญทอง 2 ครั้ง กับเหรียญเงิน 2 ครั้ง ในแต่ละประเภท
จะได้รับเกียรติยกย่องให้เป็นศิลปินชั้นเยี่ยม

Rama IX Art Museum Foundation

ศิลปินชั้นเยี่ยม

จากการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 1-36

(พ.ศ.2492-2533)

1. นางมีเชียม อิบอินชอย	ศิลปินชั้นเยี่ยมประเภทจิตรกรรม	ในปี พ.ศ. 2494
2. นายเชียน อิมศิริ	ศิลปินชั้นเยี่ยมประเภทประติมากรรม	ในปี พ.ศ. 2496
3. นายสิทธิเดช แสงดิริญ	ศิลปินชั้นเยี่ยมประเภทประติมากรรม	ในปี พ.ศ. 2496
4. นายแสวง สงฆะมั่งมี	ศิลปินชั้นเยี่ยมประเภทประติมากรรม	ในปี พ.ศ. 2496
5. นายไพฑูรย์ เมืองสมบูรณ์	ศิลปินชั้นเยี่ยมประเภทประติมากรรม	ในปี พ.ศ. 2496
6. นายชิต เจริญประชา	ศิลปินชั้นเยี่ยมประเภทศิลปประยุกต์	ในปี พ.ศ. 2496
7. นายประสงค์ ปัทมานุช	ศิลปินชั้นเยี่ยมประเภททัศนศิลป์	ในปี พ.ศ. 2496
8. นายสวัสดิ์ ตันติสุข	ศิลปินชั้นเยี่ยมประเภทจิตรกรรม	ในปี พ.ศ. 2498
9. นายทวี นันทขว้าง	ศิลปินชั้นเยี่ยมประเภทจิตรกรรม	ในปี พ.ศ. 2499
10. นายเพ็ญ หริภิกษณ์	ศิลปินชั้นเยี่ยมประเภทจิตรกรรม	ในปี พ.ศ. 2500
11. นายชวลิต นิมเสมอ	ศิลปินชั้นเยี่ยมประเภทจิตรกรรม	ในปี พ.ศ. 2502
12. นายมานิตย์ กุอารี	ศิลปินชั้นเยี่ยมประเภทภาพพิมพ์	ในปี พ.ศ. 2505
13. นายอิทธิพล ตั้งโธสง	ศิลปินชั้นเยี่ยมประเภทภาพพิมพ์	ในปี พ.ศ. 2522
14. นายปรีชา เกาทอง	ศิลปินชั้นเยี่ยมประเภทจิตรกรรม	ในปี พ.ศ. 2522
15. นายประสิทธิ์ พงษ์คำ	ศิลปินชั้นเยี่ยมประเภทภาพพิมพ์	ในปี พ.ศ. 2524
16. นายเดชา วราฮุน	ศิลปินชั้นเยี่ยมประเภทภาพพิมพ์	ในปี พ.ศ. 2525

รวมศิลปินชั้นเยี่ยมทั้งหมด

ประเภทจิตรกรรม	6 คน
ประเภทประติมากรรม	4 คน
ประเภทภาพพิมพ์	4 คน
ประเภทศิลปประยุกต์	1 คน
ประเภททัศนศิลป์	1 คน
	147 คน

ผลงานที่ได้รับรางวัล ศิลปินชั้นเยี่ยมการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ

ชื่อศิลปิน	ชื่อผลงาน	กรรมสิทธิ์	สถานที่เก็บผลงาน	มีอยู่จริง	ภาพถ่าย	จำนวนรวมผลงาน	จำนวนรวมภาพถ่าย	หมายเหตุ
1. นางมีเชียม อิบอินชอย	- วิถีของชาวนา - ชีวิต (ใต้ถุน) - ชีวิต	ภาพถ่าย ภาพถ่าย ภาพถ่าย	หอศิลป์ เจ้าฟ้า บ้านคลองสวนกุหลาบ สถานศึกษา	/	/	(2)		2492 (1) - 8.1 2493 (2) - 8.1 2494 (3) - 8.1
2. นายเชียน อิมศิริ	- รูปปั้น - ดินเผาจากชาวนา - แก้วใส - กระจก	ภาพถ่าย ภาพถ่าย รูปปั้น รูปปั้น	พิพิธภัณฑ์ ศิลปิน พิพิธภัณฑ์ ศิลปิน สถานศึกษา สถานศึกษา	/	/	(4)		2492 (1) - 1.1 2493 (2) - 1.1 2494 (3) - 1.2 2495 (4) - 1.2
3. นายชิต เจริญประชา	- รูปปั้น - อนุสาวรีย์ - อนุสาวรีย์ - อนุสาวรีย์	ภาพถ่าย - - -	หอศิลป์ - - สวนแก้ว ศิลปากร	-	-	(1)	(3)	2492 (1) - 1.2 2493 (2) - 1.1 2494 (3) - 1.1 2495 (4) - 1.2
4. นายแสวง สงฆะมั่งมี	- อนุสาวรีย์ - อนุสาวรีย์ - อนุสาวรีย์ - อนุสาวรีย์		พิพิธภัณฑ์ ศิลปิน	/			(1)	2492 (1) - 1.2 2493 (2) - 1.1 2494 (3) - 1.1 2495 (4) - 1.2
5. นายไพฑูรย์ เมืองสมบูรณ์	- รูปปั้น - รูปปั้น - รูปปั้น - รูปปั้น	ศิลปิน ศิลปิน ศิลปิน ศิลปิน	พิพิธภัณฑ์ ศิลปิน หอศิลป์ เจ้าฟ้า พิพิธภัณฑ์ ศิลปิน หอศิลป์ เจ้าฟ้า	/	/	(4)		2492 (1) - 1.2 2493 (2) - 1.1 2494 (3) - 1.1 2495 (4) - 1.1
6. นายชิต เจริญประชา	- อนุสาวรีย์ - อนุสาวรีย์ - อนุสาวรีย์ - อนุสาวรีย์	รูปปั้น รูปปั้น รูปปั้น รูปปั้น	พิพิธภัณฑ์ ศิลปิน หอศิลป์ เจ้าฟ้า พิพิธภัณฑ์ ศิลปิน หอศิลป์ เจ้าฟ้า	/	/	(1)		2492 (1) - 1.2 2493 (2) - 1.1 2494 (3) - 1.1 2495 (4) - 1.2
7. นายประสงค์ ปัทมานุช	- รูปปั้น - รูปปั้น - รูปปั้น - รูปปั้น		รูปปั้น	/				2492 (1) - 1.2 2493 (2) - 1.1 2494 (3) - 1.1 2495 (4) - 1.2

Rama IX Art Museum Foundation

ชื่อศิลปิน	ชื่อผลงาน	กรรมสิทธิ์	สถานที่เก็บผลงาน	มีอยู่จริง	ภาพถ่าย	จำนวนรวมผลงาน	จำนวนรวมภาพถ่าย	หมายเหตุ
8. นายสวัสดิ์ สันติชัย	- หุ่นทอง - หุ่นดิน - จีฬาวงษา - หุ่นเงิน - หุ่นทองคำผสม - หุ่นทองแก้ว - หุ่นทองคำป่น	-	สถานเอกอัครราชทูตไทย -	ลี้ดอินซ์ อ.สิงห์ เวียงจันทน์	/	-	-	2492 (1) - 9.3 2493 (2) - 9.2 2494 (3) - 9.2 2494 (3) - 7.3 2496 (4) - 9.2 2496-9 (5) - 9.1 2498 (6) - 9.1
9. นายทวี นันทขว้าง	- หุ่นรากทอง - โขนไม้เท้า - หุ่นขาว	-	ศูนย์รักษาฯ	ลี้ดอินซ์ อ.สิงห์ ศูนย์รักษาฯ นครปฐม ลี้ดอินซ์ อ.สิงห์	/ / /	(3)	-	2494 (3) - 9.1 2496 (4) - 9.1 2499 (7) - 9.1
10. นายเทียน ทรัพย์ทิพย์	- เพชรแก้ว - ปะการังเพชร (ปะการัง) - - หุ่นปะการัง (สายโซ่สายเข็ม)	-	ศูนย์รวม หุ่นชุด ศูนย์รวม หุ่นอยู่ประจำ	หอภาพจิตรลดา หอภาพจิตรลดา ลี้ดอินซ์ อ.สิงห์	/ / /	(2)	-	2492 (1) - 9.1 2493 (2) - 9.1 2496 (4) - 9.3 2500 (6) - 9.1
11. นายชอุ่ม นิลสมอ	- - รามาวงษ์ - ศิล - สกรวาล - ศราวุธวิบูลย์ร่วมพระชาติ - อชาพรทองวัน	- ศิลปิน ศิลปิน ศิลปิน ศิลปิน ศิลปิน	- ข้าหลวง ลี้ดอินซ์ อ.สิงห์ หยาบทองผืนเขียน ลี้ดอินซ์ อ.สิงห์ ลี้ดอินซ์ อ.สิงห์	/ / / / /	- - - - -	(3)	-	2496 (4) - 9.3 2498 (6) - 9.2 2498 - (6) ป.2 2498 (6) - 8.1 2499 (7) - 9.1 2499 (7) - 12 2500 (7) - 9.1
12. นายมาลิศ ภู่อารีย์	- - ภูหิน - นักรบกล - นักรบ - นักรบ - นักรบ - นักรบ	- - - - - - -	- - ลี้ดอินซ์ อ.สิงห์ - หอศิลป์ เจ้าฟ้า หอศิลป์ เจ้าฟ้า	- / - - - -	- - - - - -	(3)	-	2501 (9) - 9.3 2501 (9) - 9.2 2501 (9) - 8.3 2502 (10) - 9.1 2504 (12) - 9.2 2504 (12) - 9.1 2505 (13) - 9.1 2505 (13) - 9.2

ชื่อศิลปิน	ชื่อผลงาน	กรรมสิทธิ์	สถานที่เก็บผลงาน	มีอยู่จริง	ภาพถ่าย	จำนวนรวมผลงาน	จำนวนรวมภาพถ่าย	หมายเหตุ
13. นายถิรภัทล ตั้งโสมส	- ฟิล์ม ภูเขาไฟมี 2 - ความสัมพันธ์ระหว่างดอกไม้ - ทรายและดอกไม้ - นก 5	ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์	ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์	/ /	/	(5)		2512 (19) - K3 2514 (20) - K1 2515 (21) - K1 2517 (22) - K3 2520 (24) - K2 2520 (24) - K3 2522 (25) - K1
14. นายปริธา แกททอง	- แดงและดำ - แดงและดำ - ไร่ - ทุ่งนาตอนฝนตกมีเสียงนกก	ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์	ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์	/	/	(4)		2517 (22) - K2 2518-19 (23) - K1 2520 (24) - K1 2522 (25) - K1
15. นายประยัตติ พลชัย	- - ไร่ - ทุ่งนา - - ไร่-ภูเขา (แนว) - ทรายและหิน - ทรายและภูเขา - ภูเขา - ไร่สวนผลไม้ - ไร่สวนผลไม้	 ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์	 ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์	 / / / / / / /	 / / / / / / /	(2)		2499 (7) - K3 2500 (8) - K2 2500 (8) - K2 2501 (9) - K3 2501 (9) - K3 2502 (10) - K2 2504 (12) - K2 2505 (13) - K2 2506 (14) - K1 2506 (14) - K3 2507 (15) - K3 2522 (25) - K3 2524 (27) - K1
16. นายอดิชา วรราชู	- ไร่กับนา - ภาพฟิล์ม 1/2512 นาเกลือ 2 - ไร่กับนา - ภาพฟิล์มนาเกลือ 4/2515 - ไร่กับนา - การสะท้อนแสง 2 - ภาพฟิล์มนาเกลือ 2/2523 - ภาพฟิล์มนาเกลือ 1/2525	ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์	ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์	/	/	(8)		2512 (19) - K2 2514 (20) - K1 2515 (21) - K2 2517 (22) - K2 2520 (24) - K2 2522 (25) - K2 2523 (26) - K3 2525 (28) - K1